

Диха Марія Василівна

доктор економічних наук, доцент

професор кафедри економіки підприємства і підприємництва

Хмельницький національний університет

Рожицька Ольга Сергіївна

студентка

Хмельницький національний університет

Стан інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні

На сьогоднішній день інноваційні процеси відіграють ключову роль у забезпеченні економічного розвитку країн.

Неспроможність країни здійснювати структурну перебудову національної економіки у відповідності до вимог нової технологічної парадигми чи зволікання з проведенням таких структурних змін не просто гальмує її розвиток, а й призводить до економічної кризи, до збільшення розриву в розвитку по відношенню до тих країн, які такі зміни проводять.

Одним із напрямів аналізу інноваційної діяльності України є співставлення, оцінювання інноваційно-активних промислових підприємств за видами економічної діяльності, кількість яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Кількість інноваційно активних промислових підприємств за видами економічної діяльності

Рік	Промисловість		Добувна промисловість		Переробна промисловість		Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	
	од	% до загальної кількості	од	% до загальної кількості	од	% до загальної кількості	од	% до загальної кількості
2005	1193	11,9	29	5,4	1132	13,3	32	3,2
2006	1118	11,2	26	4,8	1058	12,4	34	3,6
2007	1472	14,2	33	5,9	1379	15,7	60	6,1
2008	1397	13,0	36	5,9	1305	14,3	56	5,8
2009	1411	12,8	35	5,5	1316	14,0	60	6,1
2010	1462	13,8	40	6,5	1349	15,0	73	7,5
2011	1679	16,2	53	8,6	1499	17,1	127	13,2
2012	1758	17,4	46	7,5	1581	18,0	131	13,6
2013	1715	16,8	38	6,5	1551	18,5	81	12,6
2014*	1609	16,1	32	7,7	1449	17,3	75	14,1
2015*	824	17,3	21	9,0	751	19,5	31	10,5

*без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.

Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: складено за даними [4].

Дані таблиці 1 свідчать про те, що кількість інноваційно активних підприємств зростала до 2007 р.; зменшилась у 2008 р., але надалі до 2012 р. поступово збільшувалась за досліджуваними видами економічної діяльності. З 2013 р. спостерігається зменшення кількості інноваційно активних підприємств. Варто зазначити, що найбільш позитивну динаміку спостерігаємо щодо зростання кількості інноваційно активних підприємств у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води. Особливу увагу в даних таблиці 1 потрібно звернути на питому вагу інноваційно активних промислових підприємств у загальній кількості підприємств певного виду діяльності. Протягом усіх років дослідження частка інноваційно активних підприємств за усіма видами економічної діяльності є низькою.

Аналіз обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування (таблиця 2) свідчить, що частка власних коштів підприємств та організацій є найвищою у структурі інвестицій – складає більше 60%. Зменшилась частка капітальних інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик (з 13,9% у 2013 р. до 7,6% у 2015 р.). Відносно низькою є частка коштів іноземних інвесторів у структурі капітальних інвестицій (1,7% у 2013 р., 3,0% у 2015 р.).

Таблиця 2 – Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

	2013		2014*		2015*	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Усього	249873	100	219420	100	273116	100
у т.ч. за рахунок						
коштів державного бюджету	6174,9	2,5	2738,7	1,2	6919,5	2,5
коштів місцевих бюджетів	6796,8	2,7	5918,2	2,7	14260	5,2
власних коштів підприємств та організацій	165787	66,3	154630	70,5	184351	67,5
кредитів банків та інших позик	34734,7	13,9	21739,3	9,9	20740,1	7,6
коштів іноземних інвесторів	4271,3	1,7	5639,8	2,6	8185,4	3,0
коштів населення на будівництво житла	24072,3	9,6	22064,2	10,1	31985,4	11,7
інших джерел фінансування	8036,7	3,2	6690,2	3,0	6674,7	2,4

*без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: складено за даними [4].

Незначна частка іноземних інвестицій обумовлена несприятливим інвестиційно-підприємницьким кліматом та високою конкуренцією у світі за інвестиційні ресурси. Тому недостатні обсяги іноземних інвестицій (таблиця 3) не в змозі вирішити проблеми забезпечення соціально-економічного розвитку України. До того ж, вони спрямовуються у ті галузі економіки, які можуть гарантувати відносно швидкий економічний результат – банківську сферу, переробку, харчову промисловість і т. ін.

Таблиця 3 – Прямі іноземні інвестиції в Україну (на початок року, млн дол США)

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну
2005	9047,0
2006	16890,0
2007	21607,3
2008	29542,7
2009	35616,4
2010	40053,0
2011	44806,0
2012	50333,9
2013	55296,8
2014*	58156,9
2015*	45744,8

*без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.

Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: складено за даними [4].

Також варто проаналізувати обсяги впровадження інновацій (таблиця 4).

Таблиця 4 – Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, всього процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014*	12,1	1743	447	3661	1314	2,5
2015*	15,2	1217	458	3136	966	1,4

*без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.

Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Джерело: складено за даними [4].

Аналіз даних таблиці 4 свідчить, що по роках/певних проміжках досліджуваного періоду відбувалось зростання обсягів впровадження нових технологічних процесів на українських підприємствах, зростання кількості найменувань впроваджених у виробництво інноваційних видів діяльності. Проте, питома вага реалізованої інноваційної продукції

інноваційно-активними підприємствами в обсязі промислової продукції за роки дослідження зменшувалась, та є наднизькою.

В цілому інвестиційно-інноваційну діяльність промислових підприємств можемо оцінити як недостатню для забезпечення належного рівня техніко-технологічного розвитку та виробництва високотехнологічної продукції.

Без інноваційно орієнтованої державної політики, без підвищення інноваційної активності промислових підприємств неможливе підвищення ефективності та конкурентоспроможності промислового виробництва, забезпечення економічного розвитку.

Для стимулювання інноваційної діяльності необхідно реалізовувати комплекс заходів щодо активізації інноваційної діяльності, підтримки/мотивації науковців, розробників/новаторів, які продукують інновації, але на сьогодні їх інноваційні проекти, наука на належному рівні не оцінюються та не знаходять впровадження в Україні. Також важливо законодавчо забезпечити умови активізації інвестиційно-інноваційної діяльності, активізувати діяльність технопарків, державно приватне партнерство в інвестиційно-інноваційній діяльності (див. детальніше [1; 2; 3, с. 191–225]).

Ефективне реформування економіки України, здійснення глибоких структурних перетворень з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової та соціальної інфраструктури можливе лише за умови техніко-технологічної модернізації економіки, впровадження інновацій у різних сферах життєдіяльності. Саме через інноваційну модель інтенсивного й масштабного впровадження у національну економіку досягнень науки і техніки можливий вихід на сталий розвиток, скорочення розриву в економічному розвитку між Україною і провідними країнами світу.

Список використаних джерел:

1. Диха М. В. Інвестиційно-інноваційна стратегія як взаємоузгоджена система розвитку економіки України / М. В. Диха // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2013. – № 1 (39). – С. 27–32.

2. Диха М. В. Інновації – ключовий чинник соціально-економічного розвитку країни / М. В. Диха // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. – № 4 (30). – С. 28–33.

3. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: [монографія] / М. В. Диха. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.

4. Статистична інформація // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.